

A KÖZÉPSZINTŰ CÉLT KITŰZŐ SZEMÉLY BEÁLLÍTOTTSÁGA

- b) A megszabadulás iránti eltökéltség mértéke
c) A téves elképzelések eloszlátása

b) A megszabadulás iránti eltökéltség mértéke

Részleteiben meg kell értenetek a létforgatag jellegzetességeit, mind a szenvedés módja és eredete, mind a függésben keletkezés tizenkét tényezője tekintetében. [258] Mihelyt megértettétek ezeket a jellegzetességeket, törekedni fogtok arra, hogy véget vessetek a szenvedésnek és legyőzzétek annak eredetét. Ekkor, bár talán elszántan törekedtek a megszabadulásra, csupán ennyivel ne elégedjete meg. Candrakīrti mondja *„Az érvelés hatvan versé”-nek magyarázatában (Yukti-ṣaṣṭikā-ṛtti)*:

Ha megbizonyosodtunk arról, hogy az élet a létforgatag – a mulandóság lobogó lángjának – három szintjén olyan, mintha égő házba lépnénk, menekülni akarunk tőle.

És ahogyan a korábbi idézetben áll:⁵⁴⁸

Miként a rabok, amint esélyük nyílik
Szabadulni börtönükből...

Érjétek el, hogy a létforgataggal szembeni beállítottságotok égő házba, vagy börtönbe zárt emberéhez legyen hasonló, aki onnan mindenáron menekülni akar. Aztán fokozatosan erősítsétek ellenérzéseiteket és kívánjátok a megszabadulást.

Sha-ra-va szerint a megszabadulás iránti felszínes eltökéltség olyan, mint amikor port öntenek silány minőségű sörbe; a por csupán vékony réteget képez a felszínen. Ha az eredetek igazsága – a

létforgatag okai – iránti ellenszenvetek a példához hasonlóan csak felszínes, akkor a megszabadulásra, valamint a szenvedés- és eredetének megszüntetésére irányuló törekvések is ugyanilyen lesz. Ennek megfelelően vágyakozásokat a megszabadulás ösvényének megvalósítására is csak szavak maradnak. Így nem tudjátok kifejleszteni azt az együttérzést, amely képtelen elviselni, hogy a létforgatag élőlényei szenvednek, vagy nem tudtok szert tenni az erőt adó, felülmúlhatatlan megvilágosodás mesterkéletlen lelkiületére. Ennél fogva a mahāyāna megértése számotokra csak elmélet marad. Gyakorolnotok kell tehát a középszintű célt kitűző személyekre szabott tanításokat, melyekhez úgy kell viszonyulnotok, mint különösen fontos útmutatásokhoz.

c) A téves elképzelések eloszlátása

Kétely: Az helyes, ha a hīnayānában a létforgataggal szemben a kiábrándultság érzését felkeltjük magukban, ám helytelen ugyanez a bódhiszattva számára. Ha ugyanis a bódhiszattvák a létforgataggal szemben heves ellenérzést és kiábrándultságot ébresztenének magukban, a *śrāvakák*hoz lennének hasonlóak, akikben visszatetszést kelt a létforgatagba bonyolódás, ezért visszavonulnak a szélsőséges nyugalomba. [259] *A Tathāgata felfoghatatlan titkának feltárása sūtra* kijelenti:⁵⁴⁹

Bódhiszattvák, az élőlények megérlelésének gondolata a létforgatagot hasznosnak látja. Ennek megfelelően, ne úgy lássátok a nagy nirvāṇát [a megszabadulást], mint ami hasznos a lények megérleléséhez.

Majd pedig:

Ha a bódhiszattvák félnének a létforgatagba bonyolódástól, akkor egy elhagyatott helyre zuhannának.

És szintén:

Bhagavan, míg a *śrāvakák* tartanak a létforgatagba bonyolódástól, a bódhiszattvák önként, számtalanszor születnek újjá a létforgatagban.

Válasz: Ez hatalmas tévedés, amely félremagyarázza a sūtra jelentését. A sūtrának az a részlete, amely azt mondja: „Ekként, bódhiszattvák, ne ábránduljatok ki a létforgatagból”, nem azt tanítja, hogy a bódhiszattvákban ne ébredjen ellenszenv a születés-, az öregedés-, a betegség-, a halál, stb. szenvedései iránt, azaz a karma és a mérgező érzelmek befolyása alatt álló létforgatagban vándorlás következményeivel szemben. Ez a sūtra az örömteli kítartásra tanít. Ahhoz, hogy

a létforgatag végezetéig mások javára képezzék magukat a bódhiszattva cselekedetekben, a bódhiszattváknak páncélt [bátorságot] kell magukra öltetniük. Mihelyt ezt megtették, még ha minden lény minden szenvedését mentálisan és fizikálisan szünet nélkül tapasztalniuk is kell, örömteli kitartásukat megőrzik és gyönyörűséget találnak a másokat segítő nagyszerű tettekben anélkül, hogy a szenvedés miatt kiábrándulttá válnának vagy megrettennének. Ennek megfelelően mondta a Buddha, hogy a bódhiszattvák nem ábrándulhatnak ki a létforgatagból.

Candrakīrti mester ezt mondja:

A bódhiszattvák, akik minden lény szenvedését a létforgatag végezetéig pillanatról-pillanatra magukra vállalják, nem félnek attól, hogy testük vagy tudatuk sérül. A bódhiszattvák, akik egyidejűleg minden lény szenvedését a létforgatag végezetéig magukra vállalják, örömeiket lelik ebben a cselekedetben. Az ilyen örömteli kitartás összes pillanata ok, amelynek következménye minden lény számára megteremt a mindentudás határtalan jóllétét. Mihelyt a bódhiszattvák ezt felismerték, helyénvalónak találják a számtalan újjászületést.

Ennek alátámasztására Candrakīrti ezután *A Tathāgata felfoghatatlan titkának feltárása sūtra* imént hivatkozott részletét idézi. [260]

Ugyanez a sūtra megállapítja, hogy a létforgatagot hasznosnak tekinthetjük, mivel a bódhiszattvák a boldogságot az élőlények jóléte érdekében tett erőfeszítésük arányában nyerik el. Ennélfogva a Buddhának az a kijelentése, hogy nem ábrándulhatnak ki a létforgatagból, azt jelenti, hogy nem ábrándulhatnak ki a létforgatag élőlényei jóllétének beteljesítéséből, valamint abból, hogy e cselekedetben örömeiket leljék.

Amikor karmátok és mérgező érzelmeitek kényszerítésének engedelmeskedve a létforgatagban vándoroltok, szenvedések gyötörnek benneteket. Ha saját céljaitok beteljesítésére is képtelenek vagytok, mi értelme arról beszélni, hogy másokét beteljesítsétek? Mivel valamennyi szenvedéshez ezen a vándorlason keresztül lehet eljutni, a bódhiszattváknak még sokkal inkább ki kell ábrándulniuk a létforgatagból, mint a hīnayāna gyakorlóknak, és véget kell vetniük a karmájuk és mérgező érzelmeik okozta saját vándorlásuknak. Emellett könyörgő imáik és együttérzésük által a bódhiszattváknak örömet kell találniuk a létforgatagba történő újjászületésükben. Az újjászületésnek ez a két módja nem egyforma.

Aki nem tesz ilyen megkülönböztetést, azt aggasztják a fenti kételemek. A *Bódhiszattva szintek*ben az áll, hogy az ilyen nézet képviselője mérgező érzelmeikkel átítatott vétkes cselekedetet követ el, ha bód-

hiszattva fogadalmat tesz. Tartva a túl sok beszédétől, ezt a részt nem idézem teljes egészében.

Csodálatra méltó tehát, hogy a bódhiszattvák ugyan látják a létfor-
gatag fogyatékoságait és tökéletesen kiábrándultak, mégsem adják
fel fogadalmukat, mivel a Nagy Együttérzés motiválja őket. Hogyan
örvendeztethetnék meg a bölcset a létforगतag elhagyásától vonako-
dók, akik a létforगतag tüneményeit mennyei palotának látják, és vá-
gyakozásukat a legcsekélyebb mértékben sem csökkentve kijelentik,
hogy másokat akarnak szolgálni? Ahogyan Bhāvaviveka mondja *A*
középút szívében.⁵⁵⁰

Mivel a bódhiszattvák látják a létforगतag fogyatékoságait, nem
maradnak itt.

Mert másokkal törődnek, nem maradnak a nirvāṇában.

Mások jóllétének beteljesítése miatt úgy határoznak, hogy

A létforगतagban maradnak.

Mihelyt felismertétek valamennyi lény határtalan szenvedését – a
Bódhiszattva szintek például száztíz szenvedésről beszél –, hagyjátok,
hogy ez a Nagy Együttérzés okává váljon. Amikor pedig ezt a szíve-
tek legmélyéből fakadó kényszerítő erővel művelitek, és szünni nem
akaróan képtelenek vagytok arra, hogy közömbösek maradjatok má-
sok szenvedésének láttán, akkor ez a legcsekélyebb mértékben sem
ellentétes a létforगतagból történő kiábrándultsággal. [261]

Āryadeva *Négyszáz verse* feltárja az ösvény fokozatait, amelyeken
a bódhiszattvák megvalósítják a létforगतaggal szembeni hatalmas
fordulatot, és ezután az élőlényeket saját legközelebbi hozzátartozó-
iknak tekintve, az ő érdekükben merülnek el a létforगतag óceánjában.
A nagy mester, Candrakīrti, e műhöz írt magyarázatában mindezt vi-
lágossá teszi:⁵⁵¹

A Buddha magyarázata a létforगतag fogyatékoságairól, félelemre
tanította a tanítványait, és egyben arra is, hogy megszabaduljanak
tőle. A Bhagavan minderről úgy beszélt, hogy szoros kapcsolatot ta-
láljanak a mahāyānával: „Szerzetesek, a létforगतagban hosszú időn
át vándorló különböző fajtájú élőlények között egy sincs, aki ne lett
volna a szülőapátok, a szülőanyátok, a fiatok, a leányotok, a család-
tagotok, vagy a mostoha testvéretek.”

Majd pedig:

A Bhagavan szavait megértve, a bódhiszattvák belevetik magu-
kat a létforगतag óceánjába. Ezt azért teszik, mert valamennyi lény
kezdetlen idő óta közeli hozzátartozójuk volt – szülőapjuk vagy
szülőanyjuk –, és ezek a lények jelenleg nélkülöznek, nincs olyan
védelmezőjük, aki a mahāyāna dereglyével megszabadíthatná őket.

A felülmúlhatatlan Mantra jármű ugyanezt a módszert követi. Āryadeva *A tettek rövid összefoglalásának lámpása* című művében ezt mondja:⁵⁵²

E fokozatokon haladva mélyedj el ezekben a cselekedetekben, a részletek kidolgozásának teljes szabadságával. A fokozatok a következők: induláskor emlékezz a létforogtag kezdet nélküli szenvedéseire, aztán vágyakozz a nirvāṇa áldására. Tökéletesen hagyj fel tehát a nyugtalansággal, és elmélkedj azon, hogy még a birodalmak uralkodói is szenvednek.

JEGYZETEK

548. LRCM: 95.3. (Jelen fordítás 128-129. o.)
549. *Tathāgatācintya-guhyā-nirdeśa-sūtra*, P760: 87.4.1-2, 87.4.8, 87.5.2-3.
550. *Madhyamaka-hṛdaya-kārikā*, P5255: 3.3.2-3.
551. *Bodhisattva-yoga-caryā-catuh-śataka-ṭīkā*, P5266: 194.4.7-194.5.1.
552. *Caryā-melāvaka-pradīpa*, P2668: 315.1.7-315.2.1.